

PASAULIO KULTŪROS IR GAMTOS PAVELDO APSAUGOS KONVENCIJA¹

Ivadas

Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinė konferencija, 1972 m. spalio 17 d.–lapkričio 21 d. Paryžiuje susirinkusi į septynioliktają sesiją,

pažymėdama, kad kultūros paveldui ir gamtos paveldui vis dažniau kyla sunaikinimo grėsmė ne tik dėl įprastinių nykimo priežasčių, bet ir dėl kintančių socialinių ir ekonominių aplinkybių, kurios sunkina padėtį nulemdamos dar didesnį žalojimą ir naikinimą;

atsižvelgdama į tai, kad bet kurio kultūros ar gamtos paveldo objekto nykimas arba visiškas išnykimas pragaištingai nuskurdina visų pasaulio tautų paveldą;

atsižvelgdama į tai, kad šio paveldo apsauga nacionaliniu lygiu dažnai yra nepakankama dėl pernelyg didelių išteklių, kurių reikia apsaugai, ir menkų valstybės, kurioje yra saugotina vertybė, ekonominių, mokslinių ir technologinių galimybių;

primindama, kad Organizacijos konstitucijoje nustatoma, kad Organizacija palaikys, ugdyt ir skleis pažinimą užtikrindama pasaulio paveldo išsaugojimą ir apsaugą, taip pat rekomenduodama suinteresuotoms valstybėms reikalingas tarptautines konvencijas;

manydama, kad galiojančios tarptautinės konvencijos, rekomendacijos ir rezoliucijos dėl kultūros ir gamtos vertybių rodo šių išskirtinių ir nepakeičiamų vertybių apsaugos svarbą visoms pasaulio tautoms, kad ir kokiai tautai jos priklausytų;

manydama, kad kai kurios šio kultūros ar gamtos paveldo vertybės yra išskirtinai svarbios ir dėl to jos turi būti išsaugotos kaip visos žmonijos pasaulio paveldo dalis;

manydama, kad, atsižvelgiant į paveldui gresiančių naujų pavojų mastą ir pragaištingumą, visa tarptautinė bendruomenė privalo dalyvauti išskirtinės visuotinės vertės kultūros ir gamtos paveldo apsaugos veikloje teikdama kolektyvinę paramą, kuri nors ir nepakeistų suinteresuotos valstybės veiklos, bet ją veiksmingai papildytų;

manydama, kad šiuo tikslu yra nepaprastai svarbu priimti naujas nuostatas ir jas įforminti kaip konvenciją, kuria nustatoma nuolat veikianti ir grindžiama šiuolaikiniais mokslo metodais veiksminga išskirtinės visuotinės vertės kultūros ir gamtos paveldo kolektyvinės apsaugos sistema;

nusprendusi savo šešioliktojoje sesijoje, kad šiam klausimui turėtų būti skirta

¹ Priimta 1972 m. lapkričio 16 d. UNESCO Generalinės konferencijos septynioliktojoje sesijoje Paryžiuje.

tarptautinė konvencija,

1972 m. lapkričio šešioliktą dieną *priėmė* šią Konvenciją.

I. KULTŪROS IR GAMTOS PAVELDO APIBRĖŽTYS

1 straipsnis

Šioje Konvencijoje „kultūros paveldu“ laikomi:

paminklai: architektūros statiniai, monumentaliosios skulptūros ir tapybos kūriniai, archeologiniai elementai ar struktūros, užrašai, urviniai būstai ir įvairių savybių deriniai, turintys išskirtinę visuotinę vertę istorijos, meno ar mokslo požiūriu;

pastatų grupės: atskiri ar sujungti pastatai, kurie savo architektūra, savo vienviene ar vieta kraštovaizdyje turi išskirtinę visuotinę vertę istorijos, meno ar mokslo požiūriu;

vietovės: žmogaus arba mišrūs gamtos ir žmogaus sukurti dariniai ir vietovės, įskaitant archeologines vietas, turintys išskirtinę visuotinę vertę istoriniu, estetiniu, etnologiniu ar antropologiniu požiūriu.

2 straipsnis

Šioje Konvencijoje „gamtos paveldu“ laikoma:

gamtos savybės, kurias sudaro fizinės ir biologinės struktūros ar tokių struktūrų grupės, turinčios išskirtinę visuotinę vertę estetiniu ar moksliniu požiūriu;

geologinės ir fiziografinės struktūros ir tiksliai apibrėžtos teritorijos, kurios yra nykstančių gyvūnų ir augalų rūšių buveinės, turinčios išskirtinę visuotinę vertę mokslo ar išsaugojimo požiūriu;

gamtos vietovės arba tiksliai apibrėžtos teritorijos, turinčios išskirtinę visuotinę vertę mokslo, išsaugojimo ar gamtos grožio požiūriu.

3 straipsnis

Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, turi nustatyti ir apibūdinti įvairias 1 ir 2 straipsniuose minėtas ir jos teritorijoje esančias vertybes.

II. NACIONALINĖ IR TARPTAUTINĖ KULTŪROS IR GAMTOS PAVELDO APSAUGA

4 straipsnis

Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, pripažįsta, kad pareiga užtikrinti 1 ir 2 straipsniuose nurodyto ir jos teritorijoje esančio kultūros ir gamtos paveldo nustatymą, apsaugą, išsaugojimą, pristatymą ir perdavimą ateities kartoms visų pirma priklauso tai valstybei. Šiuo tikslu ji stengiasi padaryti visa, kas įmanoma, kuo tinkamiau panaudodama savo išteklius ir atitinkamais atvejais pasinaudodama bet kokia jai prieinama tarptautine parama ir bendradarbiavimu, ypač finansų, meno, mokslo ir technikos srityse.

5 straipsnis

Siekdama užtikrinti, kad būtų imamasi veiksmingų ir aktyvių priemonių jos teritorijoje esančiam kultūros ir gamtos paveldui apsaugoti, išsaugoti ir pristatyti, kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, kiek įmanoma ir kaip tinkama kiekvienai valstybei, stengiasi:

- a) nustatyti bendrąją politiką, kuria būtų siekiama kultūros ir gamtos paveldui suteikti tam tikrą vaidmenį bendruomenės gyvenime ir integruoti to paveldo apsaugą į visapusiško planavimo programas;
- b) įsteigti savo teritorijose, kur dar nėra, vieną ar keletą kultūros ir gamtos paveldo apsaugos, išsaugojimo ir pristatymo tarnybų, turinčių reikiamą personalą ir priemones savo funkcijoms atlikti;
- c) plėtoti mokslines ir technines studijas bei tyrimus ir parengti tokius veiklos metodus, kurie leistų valstybei pašalinti jos kultūros ar gamtos paveldui iškilusias grėsmes;
- d) imtis atitinkamų teisinių, mokslinių, techninių, administracinių ir finansinių priemonių, reikalingų šiam paveldui nustatyti, apsaugoti, išsaugoti, pristatyti ir atgaivinti;
- e) skatinti kurti arba plėtoti nacionalinius ar regioninius centrus, kuriuose būtų mokoma kultūros ir gamtos paveldo apsaugos, išsaugojimo bei pristatymo, ir remti šios srities mokslo tyrimus.

6 straipsnis

1. Visiškai gerbdamos valstybių, kurių teritorijoje yra 1 ir 2 straipsniuose nurodyto kultūros ir gamtos paveldo, suverenitetą ir nepažeisdamos nacionalinės teisės aktais nustatytos nuosavybės teisės, valstybės, šios Konvencijos Šalys, pripažįsta, kad toks paveldas sudaro pasaulio paveldą, kurį saugant turi bendradarbiauti visa tarptautinė bendruomenė.

2. Valstybės, šios Konvencijos Šalys, įsipareigoja pagal šios Konvencijos nuostatas teikti pagalbą nustatant, saugant, išsaugant ir pristatant 11 straipsnio 2 ir 4 dalyse nurodytą kultūros ir gamtos paveldą, jeigu to prašo valstybės, kurių teritorijoje yra tas paveldas.

3. Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, įsipareigoja nesiimti jokių tyčinių veiksmų, kurie tiesiogiai ar netiesiogiai galėtų padaryti žalos kitų valstybių, šios Konvencijos Šalių, teritorijoje esančiam 1 ir 2 straipsniuose nurodytam kultūros ir gamtos paveldui.

7 straipsnis

Šioje Konvencijoje tarptautinė pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsauga yra suprantama kaip tarptautinio bendradarbiavimo ir paramos sistemos, kuria siekiama remti valstybių, šios Konvencijos Šalių, pastangas tą paveldą išsaugoti ir nustatyti, sukūrimas.

III. TARPVYRIAUSYBINIS PASAULIO KULTŪROS IR GAMTOS PAVELDO APSAUGOS KOMITETAS

8 straipsnis

1. Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos struktūroje įsteigiamas Tarpvyriausybinių išskirtinės visuotinės vertės kultūros ir gamtos paveldo apsaugos komitetas, vadinamas Pasaulio paveldo komitetu. Jį sudaro 15 valstybių, šios Konvencijos Šalių, kurias išrenka valstybės, šios Konvencijos Šalys, per Generalinę asamblėją Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinės konferencijos eilinės sesijos metu. Nuo Generalinės konferencijos eilinės sesijos dienos, kai ši Konvencija bus įsigaliojusi ne mažiau kaip 40 valstybių, Komitetą sudarančių valstybių narių skaičius padidinamas iki 21.

2. Komiteto narių rinkimai turi užtikrinti teisingą įvairių pasaulio regionų ir kultūrų atstovavimą.

3. Komiteto posėdžiuose patariamojo balso teise gali dalyvauti Tarptautinio kultūros vertybių konservavimo ir restauravimo studijų centro (Romos centro) atstovas, Tarptautinės paminklų ir paminklinių vietovių tarybos (ICOMOS) atstovas ir Tarptautinės gamtos apsaugos sąjungos (IUCN) atstovas, taip pat valstybių, šios Konvencijos Šalių, susirinkusių į Generalinę asamblėją Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinės konferencijos eilinių sesijų metu, prašymu kitų tarpvyriausybinių ar nevyriausybinių panašios krypties organizacijų atstovai.

9 straipsnis

1. Valstybių, Pasaulio paveldo komiteto narių, kadencija prasideda pasibaigus Generalinės konferencijos eilinei sesijai, kurios metu jos yra išrenkamos, ir tęsiasi iki trečios paskesnės eilinės sesijos pabaigos.

2. Tačiau vieno trečdaliao narių, išrinktų per pirmuosius rinkimus, kadencija baigiasi pasibaigus pirmai paskesnei Generalinės konferencijos eilinei sesijai po tos, kurioje jie buvo išrinkti; kito trečdaliao tuo pat metu išrinktų narių įgaliojimai baigiasi pasibaigus antrai paskesnei Generalinės konferencijos eilinei sesijai po tos, kurioje jie buvo išrinkti. Šių valstybių pavadinimus po pirmųjų rinkimų burtais nustato Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinės konferencijos pirmininkas.

3. Valstybės, Komiteto narės, savo atstovais renka kultūros ar gamtos paveldo srityje

kompetentingus asmenis.

10 straipsnis

1. Pasaulio paveldo komitetas priima savo darbo tvarkos taisykles.
2. Komitetas bet kuriuo metu į savo posėdžius gali kviešti viešąsias ar privačias organizacijas, taip pat asmenis, kad galėtų su jais konsultuotis konkrečiais klausimais.
3. Komitetas gali sudaryti tokius konsultacinius padalinius, kokius, jo nuožiūra, yra reikalingi jo funkcijoms atlikti.

11 straipsnis

1. Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, kiek leidžia galimybės, Pasaulio paveldo komitetui pateikia jos teritorijoje esančių kultūros ir gamtos paveldo vertybių, tinkamų įrašyti į šio straipsnio 2 dalyje nurodytą sąrašą, aprašą. Šiame apraše, kuris neturi būti laikomas baigtiniu, pateikiama dokumentacija apie kiekvienos aptariamos vertybės buvimo vietą ir jos reikšmę.

2. Remdamasis pagal šio straipsnio 1 dalį valstybių pateiktais aprašais, Komitetas įsteigia, nuolat atnaujina ir Pasaulio paveldo sąrašo pavadinimu skelbia šios Konvencijos 1 ir 2 straipsniuose apibrėžto kultūros ir gamtos paveldo vertybių, kurios Komiteto pagal jo nustatytus kriterijus laikomos turinčiomis išskirtinę visuotinę vertę, sąrašą. Atnaujintas sąrašas yra išplatinamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvejus metus.

3. Kad vertybė būtų įrašyta į Pasaulio paveldo sąrašą, reikalingas atitinkamos valstybės sutikimas. Įrašant į sąrašą vertybę, esančią teritorijoje, į kurią suvereniteto ar jurisdikcijos teises reiškia daugiau negu viena valstybė, jokių būdu negalima pažeisti ginčo šalių teisių.

4. Atsižvelgdamas į aplinkybes, Komitetas įsteigia, nuolat atnaujina ir Pavojuje esančio pasaulio paveldo sąrašo pavadinimu skelbia į Pasaulio paveldo sąrašą įrašytų vertybių, kurioms išsaugoti būtina imtis svarbių veiksmų ir dėl kurių prašoma paramos pagal šią Konvenciją, sąrašą. Sąrašė turi būti nurodoma išlaidų tokiems veiksams atlikti sąmata. Į šį sąrašą gali būti įrašytos tik tos kultūros ir gamtos paveldo vertybės, kurioms yra iškilę tokie rimti ir konkretūs pavojai, kaip gresiantis išnykimas dėl sparčiai blogėjančios būklės, didelio masto viešųjų ar privačių projektų arba sparčios miestų ar turizmo plėtros projektų; naikinimas pasikeitus žemės naudojimo paskirčiai ar jos savininkui; didelės permainos dėl nežinomų priežasčių; apleidimas dėl bet kokių priežasčių; kilęs ginkluotas konfliktas arba jo grėsmė; didžiulės nelaimės ir kataklizmai; dideli gaisrai, žemės drebėjimas, nuošliaužos; ugnikalnių išsiveržimas; vandens lygio permainos, potvyniai ir cunamiai. Iškilus neatidėliotinai būtinybei, Komitetas gali bet kada į Pavojuje esančio pasaulio paveldo sąrašą įrašyti naują vertybę ir apie tokį įrašą nedelsdamas paskelbti.

5. Komitetas nustato kriterijus, kuriais remiantis gamtos ar kultūros paveldui

priklausanti vertybė gali būti įrašyta į bet kurį iš šio straipsnio 2 ir 4 dalyse minėtų sąrašų.

6. Prieš atmesdamas prašymą įrašyti vertybę į vieną iš šio straipsnio 2 ir 4 dalyse minėtų dviejų sąrašų, Komitetas tariasi su valstybe, šios Konvencijos Šalimi, kurios teritorijoje yra aptariamoji kultūros ar gamtos vertybė.

7. Komitetas pagal susitarimą su suinteresuotomis valstybėmis koordinuoja ir skatina šio straipsnio 2 ir 4 dalyse nurodytiems sąrašams sudaryti reikalingas studijas ir tyrimus.

12 straipsnis

Tai, kad kuri nors kultūros ar gamtos paveldui priklausanti vertybė nebuvo įrašyta nė į vieną iš 11 straipsnio 2 ir 4 dalyse minėtų sąrašų, jokių būdu nereiškia, kad ji neturi išskirtinės visuotinės vertės, atsižvelgiant į kokias nors kitas priežastis nei tos, dėl kurių ji į šiuos sąrašus buvo įrašyta.

13 straipsnis

1. Pasaulio paveldo komitetas priima ir nagrinėja valstybių, šios Konvencijos Šalių, parengtas paraiškas gauti tarptautinę paramą vertybėms, sudarančioms tų valstybių teritorijoje esantį kultūros ar gamtos paveldą ir įrašytomis arba tinkamoms įrašyti į 11 straipsnio 2 ir 4 dalyse nurodytus sąrašus. Tokiomis paraiškėmis gali būti siekiama užtikrinti šių vertybių apsaugą, išsaugojimą, pristatymą ar atgaivinimą.

2. Paraiškos tarptautinei paramai gauti pagal šio straipsnio 1 dalį gali būti susijusios su 1 ir 2 straipsniuose apibrėžto kultūros ar gamtos paveldo nustatymu, kai parengiamieji tyrimai rodo, kad būtų tikslinga tęsti tyrinėjimus.

3. Komitetas sprendžia, kokių veiksmų dėl šių paraiškų turi būti imamasi, prireikus nustato paramos pobūdį bei dydį ir suteikia įgaliojimus jo vardu sudaryti reikiamus susitarimus su suinteresuota vyriausybe.

4. Komitetas nusistato pirmenybinę darbų atlikimo tvarką. Tai darydamas, jis atsižvelgia į saugotinių pasaulio kultūros ir gamtos paveldo vertybių santykinę svarbą, į būtinybę suteikti tarptautinę paramą toms vertybėms, kurios geriausiai atskleidžia gamtinę aplinką arba pasaulio tautų genialumą ir istoriją, į reikiamų atlikti darbų skubumą, į valstybių, kurių teritorijoje yra vertybių, kurioms yra iškilusi grėsmė, išteklius, ypač į jų turimas išgales pačioms užtikrinti tokių vertybių išsaugojimą.

5. Komitetas sudaro, nuolat atnaušina ir viešai skelbia vertybių, kurių labai buvo suteikta tarptautinė parama, sąrašą.

6. Komitetas sprendžia, kaip turi būti naudojamos pagal šios Konvencijos 15 straipsnį įsteigto fondo lėšos. Jis ieško būdų šioms lėšoms gausinti ir šiuo tikslu imasi visų tinkamų priemonių.

7. Komitetas bendradarbiauja su tarptautinėmis ir nacionalinėmis vyriausybėmis ir

nevyriausybinėmis organizacijomis, siekiančiomis tikslų, panašių į šios Konvencijos tikslus. Tokias organizacijas, visų pirma Tarptautinį kultūros vertybių konservavimo ir restauravimo studijų centrą (Romos centrą), Tarptautinę paminklų ir paminklinių vietovių tarybą (ICOMOS), Tarptautinę gamtos apsaugos sąjungą (IUCN), viešąsias ir privačias institucijas ir asmenis Komitetas gali pasitelkti savo programoms ir projektams įgyvendinti.

8. Komiteto sprendimai priimami dviejų trečdalių dalyvaujančių ir balsuojančių narių balsų dauguma. Komiteto narių dauguma sudaro kворumą.

14 straipsnis

1. Pasaulio paveldo komitetui padeda Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos generalinio direktoriaus paskirtas sekretoriatas.

2. Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos generalinis direktorius, kiek įmanoma naudodamasis Tarptautinio kultūros vertybių konservavimo ir restauravimo studijų centro (Romos centro), Tarptautinės paminklų ir paminklinių vietovių tarybos (ICOMOS), Tarptautinės gamtos apsaugos sąjungos (IUCN) pagal jų atitinkamas kompetencijos ir galimybių sritis teikiamomis paslaugomis, rengia Komiteto dokumentus, Komiteto posėdžių darbotvarkę ir yra atsakingas už Komiteto sprendimų įgyvendinimą.

IV. PASAULIO KULTŪROS IR GAMTOS PAVELDO APSAUGOS FONDAS

15 straipsnis

1. Įsteigiamas Išskirtinę visuotinę vertę turinčio pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos fondas, vadinamas Pasaulio paveldo fondu.

2. Šis Fondas pagal Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos finansinius nuostatus yra patikos fondas.

3. Fondo lėšas sudaro:

a) privalomieji ir savanoriškieji valstybių, šios Konvencijos Šalių, įnašai;

b) įnašai, dovanos ar palikimai, kuriais gali prisidėti:

i) kitos valstybės;

ii) Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacija, kitos Jungtinių Tautų sistemos organizacijos, ypač Jungtinių Tautų vystymo programa ar kitos tarpyriausybinės organizacijos;

iii) viešosios ar privačios institucijos arba asmenys;

c) visos už Fondo lėšas sukauptos palūkanos;

d) lėšos, surinktos per rinkliavas ir gautos per Fondo rėmimo renginius, ir

e) visos kitos lėšos, kurios leidžiamos pagal Pasaulio paveldo komiteto parengtus Fondo nuostatus.

4. Įnašai į Fondą ir kitais būdais Komiteto gaunama parama gali būti panaudoti tik tais tikslais, kokius nustato Komitetas. Komitetas gali priimti įnašus, skirtus naudoti tik tam tikrai programai arba projektui, jei jis tokią programą arba projektą yra nusprendęs įgyvendinti. Įnašai į Fondą negali būti siejami su jokiais politinėmis sąlygomis.

16 straipsnis

1. Neatmesdamos jokių papildomų savanoriškųjų įnašų, valstybės, šios Konvencijos Šalys, įsipareigoja reguliariai, kas dveji metai, mokėti į Pasaulio paveldo fondą įnašus, kurių sumą, kaip visoms valstybėms vienodą procentinį dydį, nustato valstybių, šios Konvencijos Šalių, Generalinė asamblėja Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinės konferencijos sesijų metu. Šį sprendimą Generalinė asamblėja priima dalyvaujančių ir balsuojančių valstybių, šios Konvencijos Šalių, nepadariusių šio straipsnio 2 dalyje minimo pareiškimo, balsų dauguma. Valstybių, šios Konvencijos Šalių, privalomasis įnašas negali viršyti 1 proc. jų įnašo į nuolatinį Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos biudžetą.

2. Tačiau kiekviena valstybė, deponuodama savo ratifikavimo, priėmimo arba prisijungimo dokumentą, kaip nurodyta šios Konvencijos 31 arba 32 straipsnyje, gali pareikšti, kad šio straipsnio 1 dalies nuostatos jos nesaisto.

3. Valstybė, šios Konvencijos Šalis, padariusi šio straipsnio 2 dalyje nurodytą pareiškimą, bet kuriuo metu gali minėtą pareiškimą atšaukti pranešdama apie tai Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos generaliniam direktoriui. Tačiau pareiškimo atšaukimas tos valstybės mokėtinam privalomajam įnašui įsigalioja tik nuo tos dienos, kai prasideda artimiausia valstybių, šios Konvencijos Šalių, Generalinė asamblėja.

4. Kad Komitetas galėtų veiksmingai planuoti savo veiklą, valstybių, šios Konvencijos Šalių, padariusių šio straipsnio 2 dalyje minėtą pareiškimą, įnašai turi būti mokami reguliariai, bent kartą per dvejus metus, ir neturėtų būti mažesni už įnašus, kuriuos jos turėtų mokėti, jei jos būtų saistomos šio straipsnio 1 dalies nuostatų.

5. Bet kuri valstybė, šios Konvencijos Šalis, neįmokėjusi savo privalomojo ar savanoriškojo įnašo už einamuosius ir prieš juos buvusius kalendorinius metus, negali būti renkama Pasaulio paveldo komiteto nare; ši nuostata netaikoma per pirmuosius rinkimus.

Bet kurios tokios valstybės, kuri jau yra Komiteto narė, įgaliojimai baigiasi per šios Konvencijos 8 straipsnio 1 dalyje nustatytus rinkimus.

17 straipsnis

Valstybės, šios Konvencijos Šalys, svarsto arba skatina nacionalinių viešųjų ir privačių fondų ar asociacijų, siekiančių pritraukti šios Konvencijos 1 ir 2 straipsniuose apibrėžto

kultūros ir gamtos paveldo apsaugai aukojamas lėšas, steigimą.

18 straipsnis

Valstybės, šios Konvencijos Šalys, teikia paramą Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos globojamoms tarptautinėms lėšų į Pasaulio paveldo fondą rinkimo kampanijoms. Jos padeda šiuo tikslu lėšas renkančioms institucijoms, nurodytoms 15 straipsnio 3 dalyje.

V. TARPTAUTINĖS PARAMOS SĄLYGOS IR TVARKA

19 straipsnis

Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, gali prašyti tarptautinės paramos jos teritorijoje esančioms vertybėms, sudarančioms išskirtinės visuotinės vertės kultūros ar gamtos paveldo dalį. Kartu su paraiška ji pateikia visą turimą 21 straipsnyje nustatytą informaciją ir dokumentaciją, kurios leistų Komitetui priimti sprendimą.

20 straipsnis

Atsižvelgiant į 13 straipsnio 2 dalies, 22 straipsnio c punkto ir 23 straipsnio nuostatas, tarptautinė parama pagal šią Konvenciją gali būti teikiama tik toms kultūros ir gamtos paveldo vertybėms, kurias Pasaulio paveldo komitetas yra nusprendęs arba gali nuspręsti įrašyti į vieną iš 11 straipsnio 2 ir 4 dalyse nurodytų sąrašų.

21 straipsnis

1. Pasaulio paveldo komitetas nustato jam teikiamų paraiškų tarptautinei paramai gauti nagrinėjimo procedūrą ir tiksliai nurodo paraiškų turinį. Jose turėtų būti apibūdinti numatomi veiksmai, reikiami atlikti darbai, numanoma darbų kaina, skubumas ir priežastys, dėl kurių paramos prašanti valstybė negali pati padengti visų išlaidų. Tokios paraiškos, kai įmanoma, turi būti pagrįstos ekspertų ataskaitomis.

2. Paraiškas, pateiktas ištikus katastrofoms ar stichinėms nelaimėms, dėl neatidėliotinų darbų, kurių gali prireikti, Komitetas, kuris turėtų turėti tokiems nenumatytiems atvejams skirtą rezervinį fondą, svarsto nedelsdamas, skubos tvarka.

3. Prieš priimdamas sprendimą, Komitetas savo nuožiūra atlieka reikiamus tyrimus ir konsultuojasi su ekspertais.

22 straipsnis

Pasaulio paveldo fondo parama gali būti teikiama šiose srityse:

a) meno, mokslo ir techninių problemų, kurias kelia šios Konvencijos 11 straipsnio 2 ir 4 dalyse apibrėžto kultūros ir gamtos paveldo apsauga, išsaugojimas, pristatymas ir atgaivinimas, tyrimai;

b) ekspertų, techninių darbuotojų ir kvalifikuotų darbininkų, užtikrinančių tinkamą patvirtintų darbų atlikimą, parūpinimas;

c) visų lygių personalo ir specialistų rengimas kultūros ir gamtos paveldo nustatymo, apsaugos, išsaugojimo, pristatymo ir atgaivinimo srityje;

d) aprūpinimas įranga, kurios suinteresuota valstybė neturi arba kurią įsigyti yra nepajėgi;

e) ilgalaikės lengvatinės ar beprocentės paskolos;

f) negražintinų subsidijų suteikimas išskirtiniais atvejais ir dėl ypatingų priežasčių.

23 straipsnis

Pasaulio paveldo komitetas taip pat gali teikti tarptautinę paramą nacionaliniams ar regioniniams centrams kultūros ir gamtos paveldo nustatymo, apsaugos, išsaugojimo, pristatymo ir atgaivinimo srities visų lygių personalui ir specialistams rengti.

24 straipsnis

Prieš suteikiant didelio masto tarptautinę paramą, turi būti atliekami išsamūs moksliniai, ekonominiai ir techniniai tyrimai. Jie turi būti grindžiami pažangiausiais gamtos ir kultūros paveldo apsaugos, išsaugojimo, pristatymo ir atgaivinimo metodais ir turi atitikti šios Konvencijos tikslus. Atliekant tyrimus, turi būti siekiama nustatyti racionalius suinteresuotos valstybės turimų išteklių naudojimo būdus.

25 straipsnis

Paprastai tarptautinė bendruomenė padengia tik dalį išlaidų, reikalingų būtiniams darbams atlikti. Pagrindinę lėšų dalį kiekvienai programai ar projektui turi skirti tarptautinę paramą gaunanti valstybė, išskyrus atvejus, kai jos turimų išteklių tam nepakanka.

26 straipsnis

Pasaulio paveldo komiteto ir paramą gaunančios valstybės sudaromame susitarime nustatomos sąlygos, kuriomis turi būti įgyvendinama pagal šią Konvenciją tarptautinę paramą gaunanti programa ar projektas. Tokią tarptautinę paramą gaunančios valstybės pareiga yra tęsti tokiu būdu išsaugotos vertybės apsaugą, išsaugojimą ir pristatymą, laikantis minėtame susitarime išdėstytų sąlygų.

VI. MOKYMO PROGRAMOS

27 straipsnis

1. Valstybės, šios Konvencijos Šalys, visomis galimomis priemonėmis, ypač per mokymo ir sklaidos programas, stengiasi savo gyventojams įdiegti Konvencijos 1 ir 2 straipsniuose apibrėžto kultūros ir gamtos paveldo vertės supratimą ir pagarbą jam.

2. Jos įsipareigoja plačiai informuoti visuomenę apie šiam paveldui gresiančius pavojus ir apie veiksmus, kurių imamasi pagal šią Konvenciją.

28 straipsnis

Valstybės, šios Konvencijos Šalys, gaunančios tarptautinę paramą pagal šią Konvenciją, imasi atitinkamų priemonių, kad būtų skleidžiama informacija apie vertybės, kuriai yra gauta parama, svarbą ir tos paramos vaidmenį.

VII. ATASKAITOS

29 straipsnis

1. Valstybės, šios Konvencijos Šalys, Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinei konferencijai šios nustatytu laiku ir būdu pateikiamose ataskaitose praneša apie jų priimtas teises ir administracines nuostatas, taip pat apie kitus veiksmus, kurių imtasi taikant šią Konvenciją, kartu pateikdamos išsamų šioje srityje įgytos patirties apibūdinimą.

2. Šios ataskaitos pateikiamos Pasaulio paveldo komitetui susipažinti.

3. Komitetas Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinei konferencijai per kiekvieną eilinę jos sesiją pateikia savo veiklos ataskaitą.

VIII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

30 straipsnis

Ši Konvencija yra parengta anglų, arabų, ispanų, prancūzų ir rusų kalbomis. Visi penki tekstai turi vienodą teisinę galią.

31 straipsnis

1. Šią Konvenciją Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos

valstybės narės ratifikuoja arba priima pagal savo atitinkamas konstitucines procedūras.

2. Ratifikavimo ar priėmimo dokumentai deponuojami Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos generaliniam direktoriui.

32 straipsnis

1. Prie šios Konvencijos gali prisijungti visos valstybės, kurios nėra Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos narės ir kurias prie jos prisijungti pakviečia Organizacijos Generalinė konferencija.

2. Prisijungiama deponuojant prisijungimo dokumentą Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos generaliniam direktoriui.

33 straipsnis

Ši Konvencija įsigalioja praėjus trims mėnesiams nuo dvidešimto ratifikavimo, priėmimo arba prisijungimo dokumento deponavimo dienos, bet tik toms valstybėms, kurios savo atitinkamus ratifikavimo, priėmimo arba prisijungimo dokumentus deponavo tą dieną arba iki tos dienos. Bet kuriai kitai valstybei ši Konvencija įsigalioja praėjus trims mėnesiams nuo jos ratifikavimo, priėmimo arba prisijungimo dokumento deponavimo dienos.

34 straipsnis

Valstybėms, šios Konvencijos Šalims, turinčioms federacinę arba neunitarinę konstitucinę sistemą, taikomos šios nuostatos:

a) dėl šios Konvencijos nuostatų, kurių įgyvendinimas priklauso federalinės arba centrinės įstatymų leidžiamosios valdžios teisinei jurisdikcijai, federalinės arba centrinės vyriausybės išpareigojimai yra tokie pat, kaip ir tų valstybių, šios Konvencijos Šalių, kurios nėra federacinės valstybės;

b) dėl šios Konvencijos nuostatų, kurių įgyvendinimas priklauso atskirų valstybės dalių: valstijų, šalių, provincijų ar kantonų, kurių federacijos konstitucinė sistema neįpareigoja imtis teisinių priemonių, jurisdikcijai, federalinė vyriausybė praneša tokių valstijų, šalių, provincijų ar kantonų kompetentingoms valdžios institucijoms apie pirmiau minėtas nuostatas ir joms rekomenduoja jas priimti.

35 straipsnis

1. Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, gali denonsuoti šią Konvenciją.

2. Apie denonsavimą pranešama rašytiniu dokumentu, deponuojamu Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos generaliniam direktoriui.

3. Denonsavimas įsigalioja po dvylikos mėnesių nuo denonsavimo dokumento gavimo

dienos. Jis neturi jokio poveikio denonsuojančios valstybės, šios Konvencijos Šalies, iki denonsavimo dienos priiimtiems finansiniams įsipareigojimams.

36 straipsnis

Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos generalinis direktorius praneša Organizacijos valstybėms narėms, 32 straipsnyje nurodytoms valstybėms, kurios nėra Organizacijos narės, taip pat Jungtinėms Tautoms apie visų 31 ir 32 straipsniuose nurodytų ratifikavimo, priėmimo arba prisijungimo dokumentų deponavimą ir 35 straipsnyje nustatytą denonsavimą.

37 straipsnis

1. Šią Konvenciją gali keisti Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinė konferencija. Tačiau bet koks pakeitimas yra privalomas tik valstybėms, tapusioms pakeistos konvencijos šalimis.

2. Jei Generalinė konferencija priimtų naują konvenciją, visai arba iš dalies keičiančią šią Konvenciją, tai nuo naujosios pakeistos konvencijos įsigaliojimo dienos šios Konvencijos nebegalima ratifikuoti, priimti arba prisijungti prie jos, jeigu naujojoje konvencijoje nenustatyta kitaip.

38 straipsnis

Pagal Jungtinių Tautų Chartijos 102 straipsnį ši Konvencija Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos generalinio direktoriaus prašymu registruojama Jungtinių Tautų Sekretariate.

Priimta 1972 m. lapkričio 23 d. Paryžiuje dviem autentiškais egzemplioriais, pasirašytais Generalinės konferencijos septynioliktosios sesijos pirmininko ir Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos generalinio direktoriaus. Šie du egzemplioriai deponuojami Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos archyvuose, o patvirtintos kopijos nusiunčiamos visoms 32 ir 33 straipsniuose nurodytoms valstybėms, taip pat Jungtinėms Tautoms.
